

«Το Κυπριακό θα είναι ένας ιστορικός συμβιβασμός»

Χάρης Παμπούκης: Ποια τα αίτια της κρίσης στην Ελλάδα και η ανάλυσή των χαρακτηριστικών μιας ευρωπαϊκής λύσης

Συνέντευξη στον ΜΙΧΑΗΛ ΤΣΙΚΑΛΑ

Ο πρώην υπουργός Επικρατείας και καθηγητής Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου στη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών Χάρης Παμπούκης μίλησε στην «Κ» για την κρίση στην Ελλάδα και το Κυπριακό. Ο κ. Παμπούκης βρέθηκε στην Κύπρο ως καλεσμένος της Έπαλξης Ανασυγκρότησης Κέντρου και του Κυπριακού Ινστιτούτο Πολιτικών Έρευνας και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων.

—Κρίση στην Ελλάδα, μιλάμε για την οικονομική πτυχή...

—Και την πολιτισμική. Όταν μια οικονομία είναι σε κρίση, χάνει, να το πω λαϊκά, «πόντους». Όλα είναι αλληλένδετα. Από το 2005 και μετά δεν υπάρχει αμφιβολία ότι αυτό που λέμε ο μνητροπολιτικός ελληνικός χώρος έχει χάσει ισχύ. Μια αδύναμη Ελλάδα δεν μπορεί να υποστηρίξει τα συμφέροντά της.

—Από την κρίση εκπορεύονται όλα;

—Ορισμένες arties έχουν προκαλέσει την κρίση. Υπάρχουν όμως και επιλογές, στην Ευρώπη, που έγιναν συγκεκριμένα. Σε μια οικονομική κρίση στις ΗΠΑ, στην περίπτωση της Lehman Brothers, η Αμερική το έλυσε. Και την κρίση τη λύνεις άμα έχεις επίγνωση των αγορών, όταν μπορείς και ενεργείς άμεσα και με οικονομική βαρύτητα. Το τι έφερε

την Ελλάδα στην κρίση, συμπεριλαμβάνει την πολιτική διχόνοια, θέματα που αναφέρονται στον πολιτισμό και άλλα.

—Ζήσατε και εσείς στον πυρήνα της κρίσης.

—Έχω γράψει ένα βιβλίο για όλα αυτά (Περί Ελπίδας, εκδ. Λιβάνη) και περιγράφω πώς εγώ θα φανταζόμουν μια εθνική στρατηγική εξόδου από την κρίση, ξεκινώντας από δικές μας προτάσεις. Θεσμικοί, πολιτικοί και πολιτισμικοί παράγοντες, λάθη που κάναμε και εμείς και οι ξένοι στη διαχείριση. Ένα βιβλίο που μιλάει για εθνικά ομόνοια. Το πρώτο είναι να είμαστε ενωμένοι και φυσικά να είμαστε εμπροσθοβαρείς, με προτάσεις. Να μη λέμε φταιί ο ένας και ο άλλος.

—Αλλάζει όμως αυτή η ρητορική;

—Τι σημαίνει λάθος στα πολιτικά-κοινωνικά πράγματα; Σημαίνει πόνος για όλους, κάτι που θα σε κάνει να αλλάξεις. Και στην Κύπρο έγιναν λάθη, αλλά η Κύπρος τα διόρθωσε και γι' αυτό είναι άξια θαυμασμού. Στην Κύπρο υπήρξε και κατά την άποψή μου μια τιμωρητική λογική, αλλά το ξεπέρασε. Μπροστά σε ένα τόσο μεγάλο θέμα, υπήρξε ενωμένη. Εγώ το έχω ζήσει, όντας από τους πρωταγωνιστές και είμαι περήφανος, της Συνόδου Κορυφής της Κοπεγχάγης, μαζί με μια ομάδα ανθρώπων όπως ο τότε πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης και ο τότε ΥΠΕΞ Γιώργος

Παπανδρέου. Η Κύπρος μπήκε στην Ε.Ε. και έτσι έγινε ισχυρότερη στη διεκδίκηση των δικαιών της. Και τώρα προσπαθούμε να δώσουμε ευρωπαϊκά χαρακτηριστικά στη λύση του Κυπριακού.

—Τι σημαίνει ακριβώς ευρωπαϊκή λύση;

—Σημαίνει ότι έχουμε καταρχήν σεβασμό των κοινών αξιών, στα ανθρώπινα δικαιώματα για όλους τους πολίτες. Κράτος δικαίου για όλους αλλά ευρωπαϊκή λύση σημαίνει επίσης δημοκρατική λύση, που σημαίνει, ότι υπάρχει και η αρχή της αντιπροσώπευσης.

—Ευρωπαϊκή λύση σημαίνει και εφικτή λύση;

—Κάθε ευρωπαϊκή λύση δεν σημαίνει ότι είναι εφικτή λύση, γι' άλλους όμως λόγους. Θα μπορούσε να είναι ένα πλαίσιο αρχών μέσα από το οποίο θα μπορούσαμε να ζήσουμε. Ξέρετε από τέτοιους μεγάλους ιστορικούς συμβιβασμούς, δεν μπορεί κανένας να είναι εντελώς ευχαριστημένος.

—Είναι το Κυπριακό ένας ιστορικός συμβιβασμός;

—Θα είναι ένας μεγάλος ιστορικός συμβιβασμός.

—Δεν είναι πρόβλημα εισβολής και κατοχής;

—Ασφαλώς και είναι αλλά όταν λέμε δημοκρατική λύση μιλάμε για μια λύση στην οποία δεν υπάρχουν ξένες δυνάμεις.

«Αυτόνομη χώρα είναι η Κυπριακή Δημοκρατία. Το να έχεις συστήματα εγγυήσεων δεν είναι ευρωπαϊκή, δημοκρατική λύση», λέει ο Χάρης Παμπούκης.

—Μιλάμε για τις εγγυήσεις...

—Καθόλου να μην υπάρχουν εγγυήσεις, τι σημαίνει αυτό; Για ποιο λόγο να εγγυάται η Ελλάδα ή η Τουρκία; Αυτόνομη χώρα είναι η Κυπριακή Δημοκρατία. Το να έχεις συστήματα εγγυήσεων δεν είναι ευρωπαϊκά, δημοκρατικά λύση.

—Πώς πείθεται περί αυτού η Τουρκία;

—Από το δέον με πάτε στο εφικτό. Η Τουρκία μπορεί να έχει εθνική αυτοπεποίθηση και να καταλάβει ότι η επίλυση του κυπριακού, μόνο καλό μπορεί να της κάνει. Απέναντι στην Ευρώπη, απέναντι στην ευρωπαϊκή της πορεία.

—Και αυτό είναι δέον ή εφικτό;

—Αυτό είναι δέον που έχει αρχίσει και χρωματίζεται ως εφικτό. Δεν ξέρω αν θα γίνει, αλλά αυτός είναι ο δρόμος.

—Σε θεωρητικό επίπεδο. Αντιλαμβάνομαστε τον ρεαλισμό της πολιτικής...

—Ο ρεαλισμός της πολιτικής έχει

αποτυπωθεί κατά τον πλέον κυνικό αλλά και αριστουργηματικό τρόπο στο διάλογο μεταξύ των Μπλίων και των Αθηναίων. Προσωπικά έλεγα πρόσφατα ότι η ζωή την οποία δεν ονειρεύεσαι είναι ζωή που δεν θα μπορέσει ποτέ να γίνει όνειρο. Το ίδιο συμβαίνει με τις λύσεις. Όταν δεν έχεις όραμα δεν μπορείς ποτέ να ζητήσεις να σε ικανοποιήσει το όνειρο. Δεν θα συμβεί. Αν δεν υπάρξει δέον, δεν υπάρξει πρόταση, δεν θα μπορέσει ποτέ να καταστεί εφικτό. Αν υπάρξει πρόταση, δεν σημαίνει απαραίτητα ότι θα γίνει εφικτό. Για αυτό πρέπει να προτείνουμε. Δυστυχώς όμως δεν είμαστε σε καλή φάση. Η Ελλάδα και η Ευρώπη είναι αποδυναμωμένες. Η Τουρκία έχει το δικό της ρόλο, αλλά θεωρώ πως μπορεί να πειστεί και να είναι νηφάλια, βλέποντας μακροπρόθεσμα πως μια δημοκρατική και ευρωπαϊκή λύση θα είναι μια δίκαιη λύση.

—Με την εμπειρία σας ως πολιτικός, νομικός και καθηγητής, ζούμε

«Καθόλου να μην υπάρχουν εγγυήσεις, τι σημαίνει αυτό; Για ποιο λόγο να εγγυάται η Ελλάδα ή η Τουρκία; Αυτόνομη χώρα είναι η Κυπριακή Δημοκρατία».

τις μέρες της Πομπηίας της Ε.Ε.;

—Η Ευρώπη είναι ένα πείραμα ειρήνης που έχει πετύχει. Επειδή σήμερα οι γενιές της Ευρώπης δεν έχουν πολεμήσει, δεν έχουμε ηγέτες που να έχουν ζήσει τη φρίκη του πολέμου για να αντιληφθούν τον μετασχηματισμό της σε ήπειρο ειρήνης. Κι αυτό έχει και αρνητικά, εφόσον κινήθηκε η Ευρώπη με την αρχή να βρεθούν πράγματα που μας ενώνουν. Επίσης, η Ευρώπη γεννήθηκε βάσει ενός οικονομικού μοντέλου που προϋποθέτει συνεχώς την ανάπτυξη και δεν ήταν εξοπλισμένη θεσμικά και ιδεολογικά για να αντιμετωπίσει τις κρίσεις. Η Ελλάδα έπαιξε ρόλο καταλύτη, εφόσον η Ευρώπη έμαθε και έφτιαξε θεσμούς πάνω στο ελληνικό πρόβλημα που ήταν κατά βάση ευρωπαϊκό, εφόσον έχουν δημιουργηθεί τεράστιες ανισότητες από την ελλειμματική οικονομική ένωση.

—Πώς γίνεται από έναν γραφειοκρατικό μηχανισμό όπως η Ευρώπη, να της ξέφυγαν τέτοια σημεία;

—Η Ευρώπη πήγαινε στον δρόμο του εφικτού. Για σκεφτείτε μια ελάχιστη διαφωνία μεταξύ των 27. Άρα δεν μπορεί να προχωρήσει γρήγορα. Σήμερα, τι λείπει; Προφανή πράγματα. Λείπει η ευρωπαϊκή άμυνα, η εσωτερική ασφάλεια, η οικονομική ολοκλήρωση. Αυτά είναι ο δρόμος για να προχωρήσει η Ευρώπη.